

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	КП-628-00-11
дата	08.11.2016 г.

НА ВНИМАНИЕТО НА:

Председателя на Комисията по правни въпроси към
Народното събрание на Република България-
господин Данаил Кирилов

Председателя на Комисията по вероизповеданията и
правата на човека към Народното събрание на Република
България -господин Красимир Велчев

СТАНОВИЩЕ

**ОТ: Българското затворическо сдружение за
рехабилитация на лишените от
свобода;Д.Т.Манолов;адвокат С.Д.Иванова**

**ОТНОСНО:Законопроекта за изменение и
допълнение на Закона за изпълнение на наказанията
и задържането под стража, одобрен с Р Е Ш Е Н И Е
№ 835 от 3 октомври 2016 година на Министерския
Съвет на Република България**

Уважаеми господин Кирилов,
Уважаеми господин Велчев,

Предлагаме становището ни от гледна точка на практиката при приложението на Закона за изпълнение на наказанията и Правилника към него в местата за задържането под стража и местата за изпълнение на наказанията,което становище подкрепяме със съображения,изхождащи от прякото и непосредствено приложение като считаме,че тези нормативни документи следва да се актуализират, но и съобразяват с начина на приложение в условията на реалния живот много по-често отколкото досега,както и с препоръките от Европейската комисия за предотвратяване на изтезанията/КПИ/ и практиката на сходните институции в Европа.

ОТНОСНО:

1./ Чл. 17 от ЗИНЗ: " В Главна дирекция „Изпълнение на наказанията" и териториалните ѝ служби се осъществяват следните дейности с огнестрелни оръжия и боеприпаси."

Според нас употребата на пиротехнически изделия е ненужна в един съвременен затвор в България. Охраната успешно се извършва с помощта на специална електроника и камери за видеонаблюдение.

Не е имало случаи на масови бунтове или бягства с употреба на насилие в България и нуждата от крути мерки е малка. Употребата на пиротехнически изделия увеличава риска за здравето и живота както на лишените от свобода, но и на надзирателите, които съхраняват и използват пиротехническите средства, затова няма никаква нужда от употребата на пиротехнически изделия. Съхраняването им е твърде сложно, високо рисково и създава необходимост от допълнителни разходи, тренировка на персонала и осигуряването на специални помещения, контрол над употребата и съхранението им и т.н.

Най-малкото трябва да се детайлизира, дефинира и строго да се регламентира употребата - в какви случаи е допустима, със заповед на кого и да бъде допълнено, че за недоизяснените моменти следва да се прилага Закона за контрол на взривните вещества, оръжията и боеприпасите.

2/. Чл. 35а, ал.2, т. 2 от ЗИНЗС:

„Чл. 35а. (1) Изследване за професионална и психологическа пригодност, което включва психологическо изследване и полифизиографски тест, под формата на ретестиране може да се извърши за определяне на актуалната психологическа съвместимост на държавните служители по чл. 19, ал. 1, т. 1 с изискванията за заеманата длъжност и с пригодността им да изпълняват служебните задължения.

(2) Обект на ретестиране са държавни служители по чл. 19, ал. 1, т. 1, които:

1. имат затруднения и сериозни дефицити в професионалната адаптация, обучението и специализираната подготовка;

2. проявяват демотивация, емоционална неадекватност и рисково поведение”

Предлагаме да бъде добавено, че при съмнения за насилие, както и при случаи на упражнето такова, поставеният под съмнение служител трябва да премине набор от тестове, включително полифизиографски тест и курс за снижаване на агресивното поведение преди отново да се върне на работа.

3/. Чл. 57, ал.1 и ал.3 от ЗИНЗС :

„Чл. 57. (1) Съдът определя първоначалния режим за изтърпяване на наказанието, както следва”

..

Важно уточнение е, че отклоненията касаят само общия и строгия режим, но не и специалния / който се налага винаги при доживотен затвор/.

Предлагаме в компетенцията на съда да се добави възможността да решава дали да даде на осъдения специален или строг режим, вместо автоматично специален. Предлагаме да се обмисли съдът да може да определя и лек режим. (виж коментара - промени в чл. 70 от ЗИНЗС).

„ Чл. 57 ал (3) Съдът може да определи първоначален общ режим и в случаите по ал. 1, т. 2, когато осъденият не е с висока степен на обществена опасност”

Трябва за това да има ясна, недвусмислена и точна дефиниция на понятието „висока степен на обществена опасност“. Без да е детайлизирано това понятие се дава възможност за злоупотреба и произвол при прилагането на закона чрез тълкуване.

3/ Чл. 60 от ЗИНЗС:

„Чл. 60. Със заповед на началника на затвора могат да се обособяват отделения за настаняване на лишени от свобода с висока степен на обществена опасност, страдащи от алкохолизъм или наркомания, лица с психически разстройства или уязвими лица с оглед на тяхната безопасност, както и безопасността на другите лишени от свобода и на служителите.“

Тези категории не е ясно как да се установят. Без да се установи емпирически, ще доведе до злоупотреба.

Би било добра практика да се уточни, че посещението на курс „Анонимни алкохолици“ е адекватна мярка за превъзпитание в случаите на алкохолизъм. Например, ако алкохоликът премине през тримесечен курс за Анонимни алкохолици, той да има възможност отново да се върне в нормалните условия и в група.

Абсурдно е на едно и също място да се поставят лица с висока степен на обществена опасност и уязвими лица!

Относно наркозависимите трябва да се дефинира по какъв начин се установява зависимостта и кои зависимости се считат за наркомания. Няма безплатна държавна програма за метадоново лечение или друга целяща извеждане на наркозависимите от зависимостта. Дали след изтичане на санитарен период (например няколко месеца) липса на употреба на наркотик могат да декласифицират затворника от групата на наркозависимите. Изключително голяма е необходимостта от психолози и специализирани програми за преодоляване на зависимостите.

Относно лица с психически разстройства е абсолютно вярно, че те създават тежка психологическа атмосфера за останалите затворници и това ги кара да страдат поради съжителството с тях.

Проблем е, че ръководството на затвора рядко постановява адекватно лечение при затворник със психично разстройство, тъй като лекуването им е сложно, липсват специалисти и условия за лечение на такива заболявания, а административната работа на администрацията е много. Получава се така, че инспекторите по социални дейности и самите лишени от свобода трябва да се справят с проявите на психично-болните, а в действителност това не е по силите и възможностите им, тъй като е предмет на третиране от квалифицирани специалисти.

Нуждаем се от повече на брой квалифицирани и с опит психолози – в Затвора в София имаше щат за четирима психолози за около 1000 затворници, но сега работят само двама. Освен това дори към затворническата болница в София не е назначен психиатър, а необходимостта от такъв за мнозината с установени и получили психични заболявания и разстройства е изключително голяма. Особено голяма е нуждата от специализирани програми за работа със зависимите и условия за лечението им.

4/ Чл. 64, ал. 1 от ЗИНЗС:

„Чл. 64. (1) Лишените от свобода с добро поведение, които са изтърпели най-малко една четвърт, но не по-малко от 6 месеца от наложеното наказание в затвор или в затворническо общежитие от закрит тип, могат да бъдат премествани по инициатива на началника на затвора или по тяхна молба за доизтърпяване на наказанието в затворнически общежития от открит тип.“

Предлагаме това да се промени, тъй като има множество маловажни случаи с наказания по-малко от 6 месеца лишаване от свобода. Стандартна практика в страните от ЕС е осъдените с малки присъди да се настаняват направо в местата за изтърпяване на наказанията с най-лекия възможен режим.

С това ограничение, осъдените за няколко месеца трябва да търпят наказанието си с хора, които имат тридесет-годишни присъди – в подобни случаи се получава тежко общуване и напрежение. Изтърпяващите малки присъди се повлияват негативно от осъдените за по-дълъг период.

В тази една четвърт се отчита само когато лишеният от свобода е бил задържан в затвора с режим (от момента, когато присъдата е влязла в сила), но не и ареста или домашния арест. Затова предлагаме да се отчита престоят в следствения затвор и предварителния арест, но не и пробацията или домашен арест. Мотивите са, че в следствения арест условията са дори по-тежки от тези в затвора, следи се поведението, а подсъдимите в затвора са в подобни условия като на режима по късно в затвора/ имат ИСДВР, психолог и т.н./.

5/. Чл. 64, ал.4 от ЗИНЗС:

„Чл. 64. (1) Лишените от свобода с добро поведение, които са изтърпели най-малко една четвърт, но не по-малко от 6 месеца от наложеното наказание в затвор или в затворническо общежитие от закрит тип, могат да бъдат премествани по инициатива на началника на затвора или по тяхна молба за доизтърпяване на наказанието в затворнически общежития от открит тип.

(2) Началникът на затвора се произнася с мотивирана заповед след вземане на становището на ръководителя на направление за социална дейност и възпитателна работа, на заместник-началника по режимно-охранителната дейност и на началника на съответното затворническо общежитие относно поведението на осъдения по време на изтърпяване на наказанието и съобразно изискването на чл. 43, ал. 3. Екземпляр от заповедта се връчва на осъдения срещу подпис и се изпраща на прокурора, осъществяващ надзор върху изпълнението на наказанието.

(3) В заповедта за преместване началникът на затвора се произнася и за режима на изтърпяване на наказанието по реда на чл. 65.

(4) Заповедта подлежи на жалба или протест по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от връчването ѝ чрез началника на затвора пред административния съд по местоположение на наказанието. Решението на съда е окончателно. Когато съдът не уважи жалбата, последваща молба може да се подаде не по-рано от **шест месеца** от влизането в сила на заповедта.“

1. за вътрешното обсъждане ще мине около 1 месец (по чл. 64, ал.2)
2. за обжалване пред съда ще са необходими поне 4 месеца
3. срокът ще започне да се изчислява след решението на Административния съд, което е след поне 6 месеца от първоначалната молба на лишения от свобода.
4. времето за изчакване ще приближи около една година
5. ако има нужда от събиране на допълнителни доказателства, изслушването ще отнеме дори повече.

Шестмесечният срок трябва да се брой от подаването на молбата.

6/ Чл. 64а, ал. 1 от ЗИНЗС:

„Чл. 64а. (1) Лишените от свобода, които изтърпяват наказание в затворническо общежитие от открит тип, могат да бъдат премествани в затвор или в затворническо общежитие от закрит тип, когато:

1. грубо или системно нарушават установения ред;
2. за тях са налице данни за подготвяне на бягство или друго престъпление;
3. системно се отклоняват от работа;
4. влияят отрицателно върху останалите.

(2) Преместването по реда на ал. 1 се извършва от **окръжния съд** по местоизпълнение на наказанието по предложение на началника на затвора след вземане на становище на лицата по чл. 64, ал. 2.

(3) **Окръжният съд** се произнася еднолично с определение, което не подлежи на обжалване.

(4) След изготвяне на предложението началникът на затвора може да разпореди преместване на осъдения в затвор или в затворническо общежитие от закрит тип до произнасянето на съда.“

(ал 1 т. 1): За това трябва да има ясни критерии. Би трябвало да има обвързване с дисциплинарни или криминални нарушения.

(ал 1 т. 2): Трябва да са ясни събитията, които да се считат за предпоставка, а не само свидетелски показания. Защото без ясни критерии директора на ГД"ИН" може да мести всеки само поради свидетелски показания срещу един лишен от свобода с когото не са в добри отношения, което би било инструмент за репресии срещу „несимпатични“ затворници или „жалбописци“.

(ал. 1 т. 4): Препоръчваме да се премахне точка 4 поради субективизма, който е регламентиран в закона-така е позволена свободна и произволна интерпретация ,но и репресии срещу инакомислещи и неудобни(например „жалбописци“ и пишещи жалби и дела на други лишени от свобода, недоволни и критични).

Това се припокрива с точка 1 – целта е на законова основа, въз основа на наложени и вече доказани наказания да се определя такава крайна мярка.

(ал 2): Странно е обаче решенето за преместване да бъде вземано от окръжния съд при положение, че до този момент в Проекта се отстояваше принципа, че компетентен ще е Административният съд.

(ал 4): дава възможност решението на началника за преместване да подлежи на **предварително изпълнение**, което е неправилно, тъй като ако предварителното изпълнение се окаже неправилно и бъде отменено от съда впоследствие ,ще следва да бъде изплатено обезщетение по ЗОДОВ, подобно на проблема с предварителното изпълнение при другите наказания.

7/чл 66, ал 1 от ЗОДОВ:

„Чл. 66. (1) Първоначалният режим може да бъде заменен със следващия по-лек от началника на затвора след изтърпяване, включително със зачитане на работните дни, на една четвърт,

но не по-малко от 6 месеца от наложеното или намаленото с помилване наказание, ако лишеният от свобода има добро поведение и покаже, че се поправя.“

Проблемът със чл. 66, ал 1 е подобен на проблема в чл. 64- т.е. срокът от 6 месеца от дата на молбата,а не от отказа.

Предлагаме **6-месечният** срок да се премахне,тъй като при маловажни случаи с наказания по-малко от 6 месеца лишаване от свобода,законът не може да се приложи,въпреки наличието на предпоставки за това.С оглед стандартната практика в страните от ЕС ,осъдените с малки присъди следва да бъдат настанявани направо в местата за изтърпяване на наказания с най-лекия възможен режим.

С това ограничение (6 мес.) осъдените на няколко месеца трябва да лежат с хора които имат по тридесет-годишни присъди – в подобни случаи се получава тежко общуване,напрежение и осъдените с малки присъди се повлияват негативно от осъдените за по-продължителен период от време. Затворниците с малки присъди имат по-различни нужди от тези с дълги присъди и изнервят осъдените с големи присъди, затова е редно двете групи да бъдат разделени.

8/чл. 67, ал. 1 от ЗИНЗС: „отрицателно върху останалите,,

„Чл. 67. (1) Режимът може да бъде заменен със следващия по-тежък, когато лишеният от свобода грубо или системно нарушава установения ред, системно се отклонява от работа или влияе отрицателно върху останалите.“

Проблемът със чл. 67, ал. 1 е подобен на проблема в чл. 64а, ал. 1, т. 4.

Трябва да бъдат дефинирани ясно кои обстоятелства се явяват предпоставка, а не такива да бъдат само свидетелски показания. Защото без ясни критерии, директорът на ГД"ИН" може да мести всеки само поради свидетелски показания срещу един лишен от свобода с когото не са в добри отношения. Кое би било инструмент за репресии срещу „несимпатични“ затворници, „жалбописци“,критични и недоволни.

9. чл. 67, ал 2 от ЗИНЗС: „окръжния съд“ и „Заповедта“

„Заповедта по ал. 1, т. 1 подлежи на жалба или протест пред окръжния съд по местоизпълнение на наказанието в 14-дневен срок от връчването ѝ. Съдът се произнася еднолично с определение, което не подлежи на обжалване.“

Защо не е от Административния съд, каквато е логиката при другите случаи?! Предлагаме това да бъде под юрисдикцията на Административния Съд.

Същото така, трябва изрично да се добави следния текст: „Копие от заповедта се връчва на лишения от свобода.“

Въпреки, че подлежи на жалба, копие от нея не се връчва на лишения от свобода, а само го запознават устно и така тя не може да се обжалва. Нужно е лишеният от свобода да си наеме адвокат, който да напише молба за копие, да получи копие и да го обжалва в 14-дневния срок,

което е невъзможно, защото документите от досието се смятат от администрацията на затворите за служебна тайна.

10/ Чл. 70, ал.1 от ЗИНЗС:

„Чл. 70. (1) *Лекият режим не може да бъде определен като първоначален.*“

Предлагаме това да се отмени. Трябва да бъде разширена възможността на съда да дава най-подходящо наказание за съответното престъпление и режимът да съответство на тежестта на наказанието. За голяма част от присъдите не е адекватно да се постанови общ или строг режим, например за обида и при маловажни престъпления.

В момента лекият режим се явява като награда, вместо да е наказание, тъй като се променя само от лишен от свобода, стоящ на общ режим и не е даден като част от присъдата.

11. Чл. 76 ,ал. (2) от ЗИНЗС: „кореспондират без ограничение, и Чл. 74 от ППЗИНЗС:

„Чл. 76. (1) *Лишените от свобода могат да искат информация за:*

(2) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) *Лишените от свобода могат да бъдат консултирани от адвокат по свой избор. Те могат да се срещат с адвокатите насаме, по всяко време на денонощието да си кореспондират без ограничение и да ползват телефонна връзка по всяко време през деня.*“

Проблемът е, че надзорно-охранителния състав тълкува кореспонденция само като разговор и материали по делото. Има случаи, когато надзиратели отказват категорично на адвоката да дава и получава от затворника документи. Това е така, защото не е записано правото да се предават документи от лишения от свобода на адвоката и това се смята за неразрешено,непозволено. Подобен случай имаше в Затворническо Общежитие Кремиковци, където ИСДВР след „детайлно“ прочитане на ЗИНЗС реши, че е забранено да се дават на адвокатите писмени документи.

Също така,надзорно-охранителният състав/по съвет от администрацията на затвора/ чете съдържанието на документите,обменяни между лишения от свобода и адвоката и не позволява обмена ако реши,че документът не е по делото на лишения от свобода/но често лишените от свобода имат други дела,освен наказателното по което търпят наказание-такива се образуват при обжалване на заповеди на началника на затвора,дела за обезщетения,за семейни отношения,упълномощавания,по жалби пред ЕСПЧ и множество други/поради което се събират доказателства,представят се документи с които следва да се запознае както лишеният от свобода,така и адвокатът-при което се създава пречка от администрацията на затвора и НОС това да се случва.На практика се препятства регламентираното право на адвоката да осъществи безпрепятствено контакта с лишения от свобода .

Чл. 74 от ППЗИНЗС:

„(5) *По време на срещите защитниците или поверениците могат да предават на лишените от свобода само материали във връзка с делото, които не подлежат на копиране или изземване.*“

Проблемите са няколко:

- **Еднопосочност:** Този текст дава само еднопосочност на предаването на писмени материали, което е неправилна интерпретация на ЗИНЗС в който се казва, „кореспондират без ограничение“. Тук това право се ограничава незаконно до само

- предаване от адвокат или повереник към лишения от свобода, но не и обратно.
- „*Лишените от свобода могат да бъдат консултирани от адвокат по свой избор.*“ Консултация на адвокат с един затворник предполага разговор между тях. Но без да е уточнено в ЗИНЗС следва противоречиво тълкуване от затворническия служители заради неправилно формулиране в Чл. 74 (5) от ППЗИНЗС който не разпорежда начина на „консултиране“ и разпорежда само „кореспондиране“. Законът предвижда обмен на
  - „само материали във връзка с делото“ както служители на затвора нямат право да четат или да снимат „материали във връзка с делото“. Няма как служители да решават дали предаването на материал е във връзка с делото на затворника. Същото така адвокатът може да даде материал който е нужен за започване на едно дело. Въпреки липсата на такова ограничение в ЗИНЗС, служители тълкуват Чл. 74 (5) от ППЗИНЗС като забрана затворниците да получават писмени материали във връзка например с административни дела, условията в затвора и печатни медии, във връзка със съответния затворник.
  - по смисъла на тълковния речник понятието „комуникация“ е само писмена връзка– „Писмовна връзка между писма и учреждения./Писма, пощенски пратки“ ,поради което става възможно да се интерпретира като невъзможност за устна комуникация. Причината е че съществуват 2 ограничения:
    - „Те могат да си **кореспондират**“–което ограничава само до писмено, тъй като дефиницията в Български тълковен речник е „Писмовна връзка между писма и учреждения./Писма, пощенски пратки“
    - „само материали във връзка с делото“ – допълнително ограничени до материали във връзка с делото.
  - Материалите могат да бъдат изнасяни извън полезрението на адвоката и лишения от свобода. Трябва да се постави ограничение това да не се случва.

Предлагаме да се добави:

„Да получават и предават всякакви материали, които не могат да бъдат четени, снимани, изнасяни, цензурирани. Могат да бъдат проверявани само физически.“

Мисля ,че също така трябва да се добави „и получаване и предаване на електронни носители на данни“, тъй като много от експертите са на електронен носител и не могат да се нанасят на хартиен носител – медицински експертизи – МРТ и сканиране с рентген, както и динамични, видеотехническа експертиза, електронни данни, цифрови документи.

12/. Чл. 80, ал. 2 от ЗИНЗС: «намаляване срока на наказанието»

„(2) *Времето, през което лишените от свобода са положили доброволен труд, се зачита за намаляване срока на наказанието.*“

Да се добави текст: „и се зачита трудов и осигурителен стаж“.

В момента в НК е регламентирано,че „присъдата е съпроводена с работа“, но положения труд не се оценява като трудов стаж. Това пречатства получаването на пенсия от затворник, напуснал затвора или дори изтърпяващ наказание. Към момента трудът на лишените от свобода не се зачита за стаж, въпреки че им се правят удържки от 60% от работната заплата. Здравните вноски се правят от 2012г., но проблемът с трудовите и осигурителни вноски все още съществува. Това е потенциален проблем, който ще даде възможност за атака да бъде съдена държавата за признаване на трудовия стаж. Няма причина това да не се отчита – казармата се отчита като трудов стаж.

Считаме, че дерогирането на Кодекса на труда и Кодекса за социално осигуряване от страна на ЗИНЗС е незаконосъобразно и противоконституционно и противоречи на основните човешки права; и освен това се получава така, че освен наказанието, което лишеният от свобода търпи, той е принуден да търпи и неприлагането на два закона с което са отменени част от неговите права/трудова и осигурителен стаж/, а признава друга част от осигурителните права-за здравно осигуряване. Щом една част от осигурителните права могат да бъдат върнати в патримониума на лишения от свобода, на същото основание следва лишеният от свобода да се ползва и от трудовите и осигурителни права.

Същият този закон /ЗИНЗС/ указва имуществена отговорност за лишения от свобода по КТ-очевидно, става дума за прилагане на КТ за задълженията, но не и за правата на лишения от свобода.

Друго съществено противоречие е, че ЗИНЗС предвижда за неуредени въпроси при трудовите правоотношения в които встъпват лишените от свобода да се прилага КТ. Селективността при прилагането на КТ и на осигурителните закони, която ЗИНЗС си е присвоил е дълбоко незаконосъобразна и противоконституционна, тъй като ЗИНЗС е специален, но не урежда трудови и осигурителни правоотношения, а такива очевидно са налице за лишените от свобода щом работят на щат и на доброволни начала, както и са здравно осигурявани. Ето защо ЗИНЗС не следва да може да отмени действието на явяващите се общи по отношение на него КТ и КСО.

13. Чл. 84 ал. 1, т. 4 от ЗИНЗС:

„Чл. 84. (1) (Изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) По предложение на министъра на правосъдието Министерският съвет приема наредба за определяне на стандарти за годишна бюджетна издръжка за един лишен от свобода.

(2) Лишените от свобода имат право на:

4. здравно осигуряване от момента на задържането; здравните вноски на лишените от свобода са за сметка на държавния бюджет и се превеждат чрез Министерството на правосъдието.“

Това е във връзка с коментара по чл. 80.

Да се добави нова точка:

„5. Трудово и пенсионно осигуряване за работещите – както тези по чл. 80, така и работещите на щат“

14. Чл. 86, ал. 3 от ЗИНЗС: «контрол « и «освен когато това се налага за разкриване и предотвратяване на тежки престъпления»

„(3) Кореспонденцията на лишените от свобода не подлежи на контрол на писменото съдържание, освен когато това се налага за разкриване и предотвратяване на тежки престъпления.“

Да се добави след думата контрол: „ , или прочитане“

Ние сме за физически контрол, но не и преснимане, цензуриране или прочитане.

Да се изясни и дефинира какво е контрол – физическа проверка или прочитане. Надзирателите в затворите тълкуват думата контрол като прочитане, а ръководството – като изнасяне до администрацията, прочитане и преснимане.

Когато се налага за разкриване на тежки престъпления - това се подразбира от НК и НПК и няма нужда да се пише отново. Това се тълкува от служителите на НОС като аргумент за постоянна проверка на писмата като четене и снимане с мотив „Ами ако вътре има план за бомба или план за бягство“. Това води до злоупотреби и нарушение на ЕКПЧ. Евентуално да се замени само с:” разпореждане от прокурор, във връзка с криминално следствие”.

14. Чл. 86 а,т. 5 от ЗИНЗС:

*„(5) Лишените от свобода, които изтърпяват наказанието си в място за лишаване от свобода, което не е най-близо до **постоянния им адрес, могат да ползват правата на свиждане и телефонна връзка при по-благоприятни условия, определени със заповед на главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията.“** “*

«постоянния им адрес»: Да се добави: „Или настоящ адрес»

«могат да»: Да отпадне: „могат да“ Защото ние знаем, че думата „могат,“ се тълкува като би било възможно, не не е задължително (arbitrary). Което води до злоупотреби и дискриминации. Да се промени на „задължително“

15. Чл. 90, ал.3 от ЗИНЗС:

„Пощенските разходи за кореспонденцията на лишените от свобода са за тяхна сметка. „

Да се добави:

„Пощенските разходи за молбите и жалбите, свързани с изпълнението на наказанието са за сметка на затвора.“ Така е било до промяната на ЗИНЗС през 2012 г. и материалното положение на лишените от свобода не се е подобрило за да има основание промяната от 2012г. да остане. Много често трябва да се уточняват пропуски и грешки на администрацията, което създава ситуации в които затворниците трябва да могат да сезират своевременно за нарушените си права, вместо това да се превръща в тежки проблеми, съдебни процеси и по-късни обезщетения.

16. Чл. 91, ал.4 от ЗИНЗС:

„(4) Отказите за достъп могат да се обжалват пред главния директор на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията".“

Да се промени: „пред административния съд“

Главния Директор и началниците на затворите не са независими един от друг, те са в служебна субординация и често са свързани като близки приятели.

17. Чл. 91, ал.5 от ЗИНЗС:

„(5) На територията на местата за лишаване от свобода не се разрешава заснемането на рекламни видеоклипове, модни ревюта и филмови продукции.“

Предлагаме това да отпадне. Смятаме, че снимането на документални филми (филмови продукции) е напълно законно и обществено полезно. Допринася за прозрачността на пенитенциарните заведения и запознава обществото с допуснатите грешки от лишените от

свобода.

18. Чл. 94 от ЗИНЗС:

„Чл. 94. (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2012 г., изм. - ДВ, бр. 32 от 2016 г.) Обиск на служители и граждани, които влизат в затвора, може да се извършва с изрична писмена или устна заповед на началника по ред, определен с правилника за прилагане на закона, когато има основание да се смята, че внасят забранени вещи.“

Предлагаме да се добави:

„ако гражданите са имали контакт с лишени от свобода, може да им се извършва обиск, в противен случай не“

По време на свиждане, често се злоупотребява като на посетителите се правят излишни обиски, въпреки, че няма как да осъществят контакт с лишени от свобода. Това забавя посещенията и изнервя посетителите и техните близки лишени от свобода. Това не подобрява сигурността, а само влошава психологическия климат. Препоръките на КПИ са че свижданията трябва да са открити и без прегради (въпреки, че такива прегради в момента има), а обиска е ненужно допълнително усложняване и изнервяне на посетителите и затворниците.

19/ Чл. 97, т. 2 и т. 7 от ЗИНЗС:

„Чл. 97. Лишените от свобода не могат да:

2. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г.) вземат, заемат, продават, купуват, даряват и заменят помежду си вещите, с които разполагат;“

Определено не трябва да се добавя думата заемам – Проблем е например ползването на котлон – той се ползва от цялата килия (разрешава се максимум по 1 котлон на килия), но така не би могъл да се заема от другите. Също така: машинка за постригване, DVD плейър, кофа за пране, леген, метла, готварски принадлежности, зимни дрехи (които затвора не осигурява), особено за лишените от свобода които нямат поддръжка от близки извън затвора.

„7. получават и притежават печатни и други материали с порнографско съдържание или проповядващи национална, етническа, расова или религиозна омраза;“

Съгласно чл. 159 от НК не е нелегално за притежаване и ползване, но не може да бъдат разпространявани. Предлагаме да бъдат премахнати думите „с порнографско съдържание или“. Няма причина да се ограничава порнографията в затворите, тъй като не е заплаха за вътрешния ред.

20. Чл. 98, ал. 2 от ЗИНЗС: „една“ хранителна пратка

„(2) Лишените от свобода могат да получават една хранителна пратка месечно. Извънредната хранителна пратка освен като самостоятелна награда, може да бъде разрешена и при ползването на свиждане или домашен отпуск.“

Предлагаме да се промени от една на „две хранителни“.

Правителствената мотивация, за намаляване от две на една месечно бе да се ограничи и

намали контрабандата в затвора. Такъв ефект не е постигнат, и по този начин правото да получи храна на затворника е ограничен безпричинно. Предлагаме отново да се възстанови старото положение – 2 хранителни пратки месечно. Няма причина да не се получават 2 хранителни пратки на месец. Друг голям проблем е, че много от храната е ограничена за получаване, а и често се ограничава според настроението на служителя на поста за приемане-създават се нови правила в момента чрез тълкуване на съществуващите правила/например: не могат да се внасят стоки, които се продават на лафката в затвора/а цените в лафката са в значително по-високи от тези в магазините;/не се приемат хранителни стоки без фабричен етикет/а плодове, зеленчуци, сирене, кашкавал и други купени от магазин не се придружават с етикет, въпреки че са стоки закупени от съществуващите като редовни магазини и сергии/, срок на годност, вакумна опаковка; не се приема захар, мед, сушени плодове, ядки; сапун, шампоан/дори лечебен/, тоалетна хартия и т.н./.

21. Чл. 98, ал. 4 от ЗИНЗС:

„Месечните свиждания“ «до 40 минути»: и в специално обзаведени помещения при удължението свиждания.

„(4) Месечните свиждания на лишените от свобода са с продължителност до 40 минути. Удължените свиждания се провеждат в специално обзаведени помещения. „

„Месечните свиждания“: Предлагаме това да се промени на „седмичните свиждания“ Доказано е, че негативен ефект произвежда липсата на общуване с близките на лишените от свобода и затова трябва да бъде увеличен броя на месечните свиждания.

Също така „до 40 минути“ да се премахне думата „до“, тъй като това ограничава максимума, но не дава минимум и така може да се даде например само 3 минути свиждане.

Също така началникът няма правото да увеличава времето на свиждане според индивидуалния случай.

Във всички членки на ЕС вече свиждането за осъдените е минимално 4 часа седмично без стени, стъкло и решетки.

„специално обзаведени помещения“: Има становище на омбудсмана на РБ и препоръка на КПИ (от 2006 г.), но никъде в закона няма дефиниция, как да е оборудвано помещението. Тук е другият проблем, за това дали 4-часовото свиждане всъщност е интимно свиждане, без камера и/или надзирател в стая оборудвана с легло. Според КПИ „практиката по подразбиране за закрити посещения трябва да бъде прекратена“.

22/ Чл. 98, ал. 5 от ЗИНЗС:

„(5) Със свиждания извън съответното място за лишаване от свобода могат да бъдат наградени лишените от свобода, които изтърпяват наказание в затворнически общежития от открит тип или са поставени на общ режим и изтърпяват наказание в затвор или в затворнически общежития от закрит тип. „

Да се добави „и строг режим“, съгласно ал. 8 и да се добави, че лишеният от свобода има право на отпуск.

23/ Чл. 109 ал. 1 и ал.2 от ЗИНЗС:

„Чл. 109. (1) Ако в продължение на една година от изтърпяване на дисциплинарното наказание лишеният от свобода не е извършил друго дисциплинарно нарушение, той се смята за ненаказван.

„(2) Когато лишеният от свобода е наказван за нарушение, извършено в срока по ал. 1, той се смята за ненаказван, ако не извърши друго нарушение в двегодишен срок след изтърпяване на последното наказание.“

Срокът от „една години“ е неоправдано дълъг; а и не са диференцирани и дефинирани отделните нарушения. Не е правилно да се прилага едно и също наказание както за най-малкото нарушение, така и за най-голямото-например, наказан за изхвърлен фас в коридора по същия начин, както друг за нападение на служител. Предлагаме 1 година да се замени с 2 месеца, а в по-тежките случаи и нарушения – до 4 месеца.

Споменатият „двегодишен срок“ е прекалено дълъг. Предлагаме 2 години да се замени със 6 месеца.

24. Чл. 114, ал. 3 от ЗИНЗС:

„Чл. 114. (1) Употребата на помощни средства се допуска, когато е необходимо, ако резултатът не може да бъде постигнат с използване на физическа сила:

- 1. за освобождаване на заложенници;*
- 2. за освобождаване на завзети помещения и сгради, съоръжения и транспортни средства;*
- 3. за пресичане на групово нападение, барикадиране или за прекратяване на буйство или друг вид агресивно поведение;*
- 4. при задържане на лишен от свобода;*
- 5. когато в резултат на психическо разстройство или депресия има опасност лишеният от свобода да посегне на живота си или на живота и здравето на друго лице.*

(2) Помощни средства са: белезници, усмирителни пояси, каучукови, пластмасови, щурмови и електрошокови палки и прибори, халосни патрони, патрони с гумени, пластмасови и шокови куриуми, светлинни и звукови устройства с отвличащо въздействие, устройства за отваряне на помещения, служебни кучета, водометни и въздухоструйни машини и други, които са одобрени от министъра на вътрешните работи и са на въоръжение в Министерството на вътрешните работи; сълзотворни, парализиращи и други химически вещества, утвърдени от министъра на здравеопазването.

3) Извън случаите по ал. 1 употребата на белезници се допуска и когато това е необходимо при конвоиране на лишен от свобода.“

Надзорно охранителен състав (НОС) тълкува „белезници“ както за ръце, така и за крака. Всъщност, белезниците са само за ръце. Тези, които те използват за крака са с друг размер, друго предназначение и се наричат „пранги“ или „букаи“. Те са напълно **незаконни**. Трябва да се уточни, че белезници са тези устройства със заключване само на ръцете. Трябва ясно да се уточни, кога се допуска използването им – например, когато има данни за насилствени действия от страна на осъдения/подсъдимия в рамките на изминалата година. В случай, че няма такива данни, белезници да не се слагат. Честа практика е да се овърже както с белезници, така и с пранги и с колан лишен от свобода, който няма никакви агресивни прояви въобще – слага се усмирителен колан, белезници и букаи и така той се довежда на дело, пред всички журналисти и публика, като те не се свалят и в съда, или в краен случай се свалят само

белезниците. Проблемът е, че се създава обществено мнение и нагласа за опасност и виновност, дори преди да има издадена в сила присъда.

25. Чл. 116, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС:

„Чл. 116. (1) В местата за лишаване от свобода може да се употреби оръжие, само когато това е абсолютно необходимо като крайна мярка за:

1. пресичане на бягство;“

За разлика от т.2 и т.3 където е заплашен живота на други (персонала) това не застрашава живота и не бива да бъде потушавано със смъртоносна сила – оръжие. Предлагаме т. 1 да бъде премахната.

26. Чл. 117, ал. 1 от ЗИНЗС:

„Чл. 117. (1) Физическа сила, помощни средства и оръжие се използват след изрично предупреждение. „

Трябва да се дефинира какво е „изрично предупреждение“ – дали е изстрел във въздуха , съобщение на глас или размахване на ръце. Трябва да се съобщи каква мярка ще се използва предварително, като му се даде време да прекрати нарушението.

27. Чл. 120, ал. 1 от ЗИНЗС:

„Чл. 120. (1) Когато е необходимо за предотвратяване на бягство, посегателство върху живота или здравето на други лица, както и на други престъпления, със заповед на главния директор на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" лишеният от свобода може да бъде изолиран в единична килия за срок до два месеца без право на участие в колективни мероприятия.“

Това трябва да бъде уточнено в закона, че се постановява само от съд. Имаме данни за злоупотреба с това право, като „запечатката“ се налага с цел репресии и сплашване, само по писмени показания на „кошаревски“ свидетели. Недопустимо е началника да дава до 2 месеца „запечатка“ без санкция на прокурор или съд, на основание докладна от надзирател или показания на лишен от свобода.

28. Чл. 127 от ЗИНЗС:

„Чл. 127. За неуредените в този закон въпроси относно пълната имуществена отговорност и намалената имуществена отговорност на лишените от свобода се прилагат разпоредбите на Кодекса на труда.“

В момента така се има предвид, че се прилага Кодекса на труда (КТ) само за въпроси относно пълната и намалената имуществена отговорност, а би трябвало да се прилага за всички въпроси свързани с трудовите правоотношения в които участват лишените от свобода-както на щат, така и при доброволен труд.

Големият проблем е, че към момента за лишените от свобода не се отчита трудовия стаж и **не се осигуряват за пенсия**. Осигуряването е само за здравни осигуровки. Това е огромна несправедливост при 60% удръжки от заплатата и е напълно необосновано!!!

Предлагаме да се премахне текста: „относно пълната имуществена отговорност и намалената имуществена отговорност“ и да се допълни в края „и КСО“.

Липсата на регламент за трудовите правоотношения, налични в местата за изтърпяване на наказания и осигурителните права на лишените от свобода създават възможност за търсене на защита пред ЕСПЧ.

След излизане от затвора без трудов стаж ресоциализацията е много затруднена – трудно се намира работа с удостоверение за съдимост „осъждан“, не се получава пенсия въпреки че лицето е работило и човек се вижда в невъзможност да работи за да се издържа, а ако има и семейство – не може да му осигури средства за съществуване; настъпва допълнителна деформация на психиката, озлобление и връщане към лесния начин на набавяне на средства. Без трудов стаж, човек не може да си намери подходяща работа и се навлиза в омагьосания кръг на престъпността.

Освен това се създават официални документи с невярно съдържание/при това регламентирани от закон-ЗИНЗС/, че лишеният от свобода ако е работил, в правната му сфера не настъпва резултата който се следва по закон, а времето през което е работил – не съществува в осигурителната му правна сфера, въпреки съществуващите доказателства.

Наред с това се оказва, че освен наказанието си лишеният от свобода е наказан да не получава 60% от заработеното, наказан е и да не бъде осигуряван въпреки удържките и да не получи осигурителен стаж – очевидно, няколко наказания за едно и също.

29. Чл. 128 от ЗИНЗС:

„Чл. 128. (1) При изпълнение на наказанието лишаване от свобода се създават условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода. За всеки лишен от свобода се създава медицинско досие, което съдържа информация и постоянно поддържани данни за здравословното състояние на лишения от свобода. При преместване на лишения от свобода в друг затвор медицинското досие се изпраща незабавно на приемащата териториална служба.“

Медицинското досие трябва да бъде на електронен формат по възможност. Желателно е да се регламентира начина на достъп до него, така че всеки затворник да имат право да получи копие от медицинското си досие, да го прочете, препише, да получи копия от съдържащите се документи.

Предлагаме тук да се добави и: „При желание на затворника, трябва да се дава копие и достъп до медицинското досие.“

30. Чл. 152, ал. 2, т. 3 от ЗИНЗС:

„(2) Социалната дейност и възпитателната работа в местата за лишаване от свобода включват:

3. образование, обучение и квалификация на лишените от свобода;“

Тъй като в ЗИНЗС няма изрично споменато, че лишените от свобода имат право на висше образование, то право да осъществят такова не им се дава, въпреки, че липсва изрично формулирана забрана. В момента в местата за лишаване от свобода ръководството на затворите изключват възможността на лишените от свобода за достъп до висше образование и така спират достъпа до образование, което е нарушение на ЕКПЧ. За да се изпълни изискването на ЕСПЧ трябва да се добави „начално, средно и висше“.

Друг проблем е, че мнението на затворническата администрация е, че осъдените нямат право на висше образование, заради превратно тълкуване на закона за Висшето Образование – те тълкуват основанията за прекратяване на обучението при влизане в сила на присъда като

забрана за достъп до висше образование на осъдени лица, което не е така. Има водени и спечелени дела по този въпрос; във всички други страни от Европейския Съюз, вкл. и такива със сходна пенитенциарна система, като Русия има възможност за висше образование, чрез посещения на преподаватели в затворите и задочно и дистанционно обучение, както и няма пречки за магистратура.

31. Чл. 179 от ЗИНЗС:

„Чл. 179. (1) Когато присъдата, с която на осъдения е наложено наказание лишаване от свобода, се отмени, изтърпяното по нея наказание се зачита при изпълнението на наказанията лишаване от свобода или пробаця, наложени на лицето с други присъди, като един ден лишаване от свобода се зачита за два дни пробаця.

(2) Когато лишеният от свобода е изтърпял наказание над срока, определен от съда по една от присъдите, изтърпяното наказание в повече се зачита при изпълнение на наказанията лишаване от свобода или пробаця, наложени на осъдения по други присъди, като един ден лишаване от свобода се зачита за два дни пробаця.

(3) Заповедта на главния директор на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ по ал. 1 и 2 подлежи на жалба или протест по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от връчването ѝ пред административния съд по местоизпълнение на наказанието. Решението на съда е окончателно.“

Въпреки, че подлежи на обжалване, **копие от нея** не се връчва на лишения от свобода, а само го запознават устно и така тя не може да се обжалва. Нужно е лишеният от свобода да си наеме адвокат, който да напише молба за копие, да получи копие и да го обжалва в 14-дневния срок, което е почти невъзможно, защото документите от досието се смятат от администрацията на затворите за служебна тайна.

Трябва изрично да се добави следния текст:

„Копие от заповедта се връчва на лишения от свобода.“

32. Чл. 198 от ЗИНЗС:

*„Чл. 198. (1) След изтърпяване на една година от наказанието началникът на затвора се произнася с мотивирана заповед след вземане на становищата на ръководителя на направлението за социална дейност и възпитателна работа, на заместник-началника по режимно-охранителната дейност и на психолога относно основанията за **продължаване** на специалния режим по отношение на осъдения. Екземпляр от заповедта се връчва на осъдения срещу подпис и се изпраща на прокурора, осъществяващ надзор върху изпълнението на наказанието.*

(2) Заповедта подлежи на жалба или протест по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 14-дневен срок от връчването ѝ чрез началника на затвора пред административния съд по местоизпълнение на наказанието. Решението на съда е окончателно.

*(3) Началникът на затвора се произнася относно **продължаването** на изтърпяването на наказанието при специален режим периодично, но не по-късно от една година от предходното си произнасяне. Заповедта подлежи на жалба или протест по реда на ал. 2.*

“

Ние предлагаме да се добави „и/или прекратяване“

Без възможност за прекратяване се предполага, че по подразбиране, че заповедта трябва да се продължи.

33. Чл. 253 от ЗИНЗС:

„Чл. 253. (1) Право на достъп до обвиняемите и подсъдимите имат прокурорът, разследващият орган, съдиите, експертите, адвокатите, защитниците и поверениците по делото.

(2) Достъп до обвиняемите и подсъдимите и до местата, в които се настъпват, имат международните експерти, които могат да ги посещават по силата на международни договори, ратифицирани от Република България. В тези случаи се спазват изискванията на съответния договор.

(3) Съответният прокурор или съдът могат да разрешат срещи с представители на правозащитни, религиозни и други организации и общности, регистрирани в страната, както и със служителите от оперативно-издирвателните служби.

(4) Срещи на обвиняеми и подсъдими с представители на средствата за масово осведомяване се допускат след писмено разрешение на съответния прокурор или съд. Обвиняемите и подсъдимите могат да бъдат интервюирани и фотографирани само ако изразят изрично писмено съгласие за това.

(5) Достъпът на лицата по ал. 1 - 4 се осигурява в рамките на работното време след представяне на съответните документи. По изключение този достъп може да бъде удължен за не повече от два часа.“

Според промените срещите с адвокат на осъдените са без ограничение във времето и по всяко време. Тук промяната не е внесена. Обвиняемите имат много повече нужда от правна помощ и следва да има изравняване на правата с чл. 76 ал (2) – „по всяко време и без ограничение“.

34. Чл. 280 от ЗИНЗС:

„Чл. 280. (1) Съдът се произнася с разпореждане в срока по чл. 278, ал. 1. (2) С разпореждането съдът може:

1. да отхвърли искането;

2. да разпреди на органа по изпълнение на наказанията или на съответното длъжностно лице да извърши конкретни действия, с които да предотврати или да прекрати безусловно действията или бездействията, представляващи нарушение на чл. 3, като определи срок за това.“

Чл. 280 ал (1): Смятаме, че тук има техническа грешка: В чл 278 няма ал 1.

Чл. 280 ал (1) т. 1: Предлагаме да се добави: „, само ако не е извършено нарушение по чл. 3 от ЗИНЗС“, тъй като ако не бъде добавен този текст, точката може да се тълкува като възможност на съда да отхвърли искането, въпреки, че искането е било основателно.

35. Чл. 281 от ЗИНЗС:

„Чл. 281. (1) Разпореждането може да се обжалва в тридневен срок от обявяването му пред тричленен състав на същия съд.

(2) Жалбата се разглежда по реда на глава тринадесета от Административнопроцесуалния кодекс и не спира изпълнението.“

Тъй като срокът е тридневен, то няма причина това да не спре изпълнението. Да се премахне

думата „не“. Съгласно АПК обжалването на адм. акт спира изпълнението му. Недопустимо е това да бъде пренебрегвано в друг закон /като ЗИНЗС в случая/. Прилагането на АПК е субсидиарно, но и двата закона не следва да имат противоречиви норми, уреждащи една и съща материя.

Ако изпълнението не бъде спряно и действието бъде установено като нарушение на чл. 3 ще трябва да се плащат повече неимуществени щети, поради по-дългото ненужно търпене на вреди.

36/. Чл. 284, ал.3 от ЗИНЗС:

„Чл. 284. (1) Държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3.

(2) В случаите по чл. 3, ал. 2 съдът взема предвид кумулативното въздействие върху лицето на условията, в които се е изтърпявало наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, продължителността, както и други обстоятелства, които имат значение за правилното решаване на спора.

*(3) Съдът задължава специализираните органи по изпълнение на наказанията да предоставят информация от значение за правилното установяване на фактите по делото. В случай на неизпълнение на това задължение съдът **може да приеме** за доказани съответните факти.“*

Предлагаме думите „може да“ да се сменят с „приема“, тъй като отново ползването на „може“ се тълкува като може да може, ама може и да не може – ние решаваме. Често затвора отказва да дава информация и така нарушават права и се подиграват с лишените от свобода и съда. Използването на думата „приема“ ще даде автоматична възможност делата да се разглеждат по-бързо и доказателствата за вина да не се „вадят с ченгел“, както често се случва между Административния съд и ГДИН. Затворникът често не може да докаже лошите условия за които се оплаква и ако затвора не отговори на обвиненията или информацията, изискана от съда това ще се приеме за истина. Така ГДИН ще трябва да доказва, че оплакването на лишения от свобода е невярно.

37/. Чл. 286 от ЗИНЗС:

„Чл. 286. (1) Делата по тази част се разглеждат със задължително участие на прокурор.

*(2) Когато искът се отхвърли изцяло, съдът осъжда ищеца да заплати разноските по производството. **Разноските** се заплащат от ищеца и при оттегляне на иска изцяло или при отказ от иска изцяло.*

*(3) Когато искът се уважи изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса. Съдът осъжда ответника да заплати на ищеца и възнаграждение за **един** адвокат, когато е имал такъв, съразмерно с уважената част от иска.“*

Прокурорът е държавен обвинител и често не е обективен. Предлагаме той да не бъде включван в делото.

Предлагаме да се включи представител (доброволец) излъчени от омбудсмана или НПО с право на мнение и препоръки.

В противен случай се получава, че срещу затворника застават:

1. Главна дирекция”Изпълнение на наказанието”

2. Министерството на правосъдието

3. Прокуратурата на Република България

4. Администрацията на затвора

Това води до нарушение на принципа „равенство на оръжията /equality of the arms/“

„Разноските се заплащат от ищеца“ има за цел да изплаши затворниците и те да не търсят правата си. Не би трябвало да има такси и разноски-това е ненужно, видно от смисъла на Пилотното решение на Комисията за превенция на изтезанията, установила системни нарушения. Затворниците трябва да бъдат насърчавани да търсят правата си, а не да бъдат възпрепятствани и сплашвани. Предлагаме това ограничение да отпадне.

Неприемливо е също так, а юристконсулт да иска 300 лв. хонорар по дела за което получава и без това заплата от институция- предвид, че юристконсултите на ГДИН/Мин.Прав. търсят разноски по всяко едно от делата по които се явяват въпреки, че за същото вземат заплати от институцията която ги е назначила на трудов договор. Предлагаме и това ограничение да отпадне.

Ние сме изправени срещу всичките четири държавни институции и се обръщаме за правосъдие към съда, който получава заплатите си и назначенията си от същото Министерство на правосъдието, подчинени на което са и останалите четирима участници в процеса.

38/. В Преходните и Заключителни разпоредби на ЗИНЗС:

„§ 15. Лишените от свобода или задържаните под стража, които са били освободени до шест месеца преди влизането в сила на този закон, могат да предявят иск по чл. 284, ал. 1.,“

Според ЗОДОВ отговорността на държавата е с 5- годишна давност и намаляването на срока има дискриминационен характер.

39/. В Наказателния кодекс:

В чл. 70 от НК:

а) алинея 1 да се измени така:

„(1) Съдът може да постанови условно предсрочно освобождаване от изтърпяване на останалата част от наказанието лишаване от свобода по отношение на осъден, който е дал доказателства за своето поправяне и е изтърпял фактически:“

В предишния проекто-закон, изработен от експертната работна група (през 2015г.), думата "може" беше премахната от законодателя, така че се четеше като "съдът гарантира условното предсрочно освобождаване (ако затворникът е изпълнил критериите затова). В момента Министерство на правосъдието връща думата "може" в закона, така че новият проекто-закон е на практика идентичен със стария закон. Това означава, че сега предложеният закон изглежда така: "Съдът може да гарантира условно предсрочно освобождаване (ако затворникът е изпълнил критериите). Според българските закони, това значи че дори затворникът да е изпълнил критериите, нужни за неговата реабилитация, Съдът може да му откаже условно предсрочно освобождаване, отказът би могъл да няма причина, след като думата "може" внася

условност,но и предпоставка за субективност. Своеволното изпълняване на този закон води до това, действително поправили се и покрили критериите затворници да не бъдат освобождавани.

Новото предложение за законодателна промяна следва да има за цел истинска реформа,а не както досега направените преформулировки на настояща практика, която очевидно не отговаря на изискванията на Европейския комитет за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отнасяне (КПИ),видно от периодичните й Доклади и Пилотното й решение.

4./В Наказателно-процесуалния кодекс:

=чл. 439 от НПК:

„5. В чл. 439:

а) в заглавието, накрая се добавя: „или молбата“;

б) в ал. 1 след думата „предложението“ се добавя „или молбата“;

в) алинеи 2 и 3 се изменят така:

„(2) Участието на прокурора, началника на затвора или негов представител и на осъдения е задължително.

(3) Осъденият има право на защитник. Съдът назначава служебен защитник само когато осъденият не е в състояние да заплати адвокатско възнаграждение, желяе да има защитник и **интересите** на правосъдието изискват това.“;

Думата „**интересите**“ е неизяснена, недефинирана по смисъл и дава възможност за произволен мотив. Всички затворници трябва да имат служебен адвокат, ако нямат възможност да си заплатят.

41/. Чл. 441 от НПК:

„Чл. 441. Когато предложението или молбата по чл. 437 не бъдат уважени от съда, ново предложение или молба може да се направят не по-рано от **шест месеца** от деня на влизането в сила на определението.“

Както и преди това, проблемът е и в чл. 64 от ЗИНЗС,тъй като:

1. за вътрешното обсъждане ще мине около 1 месеца,
2. за обсъждане пред съда ще е нужно поне 4 месеца,
3. обжалване на втора инстанция – 6 месеца,
4. така срокът ще започне да тече след решението на Апелативния съд, което е след поне 6 месеца до 1 година от първоначалната молба на лишения от свобода-така, времето за изчакване ще приближи около година. Ако има нужда от събиране на допълнителни доказателства, изслушването ще отнеме дори повече.

Предлагаме: 6 месечния срок да се брои от подаването на молбата.